

บทที่ 1

ผู้นำ

ในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบคอมมิวนิสต์ นโยบายทุกอย่างถูกกำหนดโดยพรรคคอมมิวนิสต์ นโยบายของประเทศรวมทั้งนโยบายต่างประเทศมิได้ขึ้นกับความเห็นชอบของประชาชนส่วนมาก เนื่องจากพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามมีสมาชิกเป็นจำนวนมากถึง 1.5 ล้านคน ด้วยเหตุผลด้านการบริหาร บุคคลที่มีอำนาจและอิทธิพลสูงสุดที่จะกำหนดนโยบายหรือตัดสินใจในคานต่าง ๆ จึงได้แก่กลุ่มผู้นำ คือสมาชิกคณะกรรมการการเมือง (Political Bureau) รองลงมาคือคณะกรรมการกลางพรรค สำหรับบุคคลสำคัญของรัฐซึ่งมีบทบาทเป็นผู้บริหารกิจการโดยทั่วไป ได้แก่ ประธานาธิบดี คณะกรรมการประจำของสภาแห่งชาติ ประธานศาลประชาชนสูงสุด ประธานองค์การควบคุมสูงสุด สมาชิกสภาป้องกันแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรีผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญต่าง ๆ ของเวียดนามหลังการประชุม National Party Congress ครั้งที่ 4 เมื่อ ค.ศ. 1976 มีดังนี้ ¹

สมาชิกของคณะกรรมการการเมือง

1. นาย Le Duan	เลขาธิการพรรค
2. นาย Truong Chinh	ประธานสภาแห่งชาติ
3. นาย Pham Van Dong	นายกรัฐมนตรี
4. นาย Pham Hung	รองนายกรัฐมนตรี
5. นาย Le Duc Tho	เลขาธิการคณะกรรมการกลาง
6. พลเอก Vo Nguyen Giap	รองนายกรัฐมนตรี
	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
	และผู้อำนวยการทหารสูงสุด

¹ โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวก ก.

7. นาย Nguyen Duy Trinh รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
8. นาย Le Thanh Nghi รองนายกรัฐมนตรีและประธานคณะกรรมการวางแผนแห่งรัฐ
9. นาย Tran Quoc Hoan รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
10. พลเอก Van Tien Dung เสนาธิการทหาร
11. นาย Le Van Luong สมาชิกประจำสำนักงานเลขาธิการ
12. นาย Nguyen Van Linh สมาชิกประจำสำนักงานเลขาธิการ
13. นาย Vo Chi Cong รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการเกษตร
14. พลโท Chu Huy Man รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม

สมาชิกสำรอง

1. นาย To Hun รับผิดชอบด้านโฆษณา
2. นาย Vo Van Kiat นายกเทศมนตรีนครโฮจิมินห์
3. นาย Du Muoi รองนายกรัฐมนตรี

หากพิจารณารายชื่อบุคคลสำคัญในพรรคและผู้นำในคณะรัฐบาลข้างต้นแล้ว จะเห็นได้ว่า การที่บุคคลสำคัญในพรรคคอมมิวนิสต์ดำรงตำแหน่งระดับสูงในคณะรัฐบาล และสถาบันชั้นสูงของเวียดนามควบคู่กันไป รวมทั้งสมาชิกพรรคระดับต่าง ๆ ก็ดำรงตำแหน่งในหน่วยงานราชการและกองทัพไปพร้อม ๆ กัน ผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์ของเวียดนามจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายต่างประเทศของเวียดนาม เนื่องจากสามารถตรวจสอบและควบคุมให้การดำเนินงานของรัฐบาลเป็นไปตามที่พรรคได้วางแนวทางไว้

ประวัติศาสตร์ในการก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามนั้น แม้ขบวนการและกลุ่มต่าง ๆ ที่ทำการต่อสู้เพื่อปลดปล่อยเวียดนามจากการยึดครองของฝรั่งเศสในระยะปลายสงครามโลกครั้งที่ 1 เป็นต้นมา จะยึดถืออุดมการณ์คอมมิวนิสต์เป็นส่วนใหญ่ แต่นับว่าโฮจิมินห์เป็นผู้นำลัทธิมาร์กซิสม์-เลนินนิสม์ มาสร้างชาติให้หลุดพ้นจากการกบฏของจักรวรรดินิยมตะวันตกอย่างแท้จริง โฮจิมินห์เดินทางไปศึกษาทฤษฎีปฏิวัติที่มอสโกใน

ทศวรรษที่ 1920 และองค์การคอมมิวนิสต์สากล (COMINTERN) ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อเดือน มีนาคม 1919 ได้มอบหมายให้ โฮจิมินห์เป็นผู้แทนเผยแพร่วัฒนธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียง ใต้ เมื่อปี ค.ศ. 1930 ขณะนั้นขบวนการปลดปล่อยในอินโดจีนแตกแยกเป็นหลายกลุ่ม COMINTERN ได้บัญชาให้โฮจิมินห์รวมพรรคต่าง ๆ เป็นองค์กรเดียว เพื่อเอกภาพและ ความเข้มแข็งในการต่อสู้กับประเทศล่าอาณานิคม จนกระทั่งกลายมาเป็น "พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน" เมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ. 1930 และ COMINTERN ให้การรับรองเมื่อปี ค.ศ. 1931 ต่อมาในปี ค.ศ. 1935 ที่ประชุม COMINTERN แนะนำให้ใช้ยุทธศาสตร์ แนวร่วมประชาชน (Popular fronts) พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนจึงตั้งเป้าหมายที่จะ สร้างแนวร่วมประชาธิปไตยเพื่อเอกราชเวียดนาม หรือ Viet Minh (League for the Independence of Vietnam) รวบรวมประชาชนทุกระดับฐานะ ทุกสาขาอาชีพ เพื่อทำการปลดปล่อยเวียดนาม โดยพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนอยู่เบื้องหลังขบวนการเวียดนามที่มีบทบาทชั้นนำและมีอิทธิพลเหนือขบวนการประเทศลาว ขบวนการเขมรอิสระ และโฮจิมินห์ยังได้พยายามเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์ในภูมิภาครวมทั้งพรรคคอมมิวนิสต์ไทย พม่า มาเลเซีย¹ เวียดนามประกาศเอกราชเมื่อวันที่ 2 กันยายน ค.ศ. 1945 มีโฮจิมินห์เป็นประธานาธิบดีคนแรกแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม

ความสัมพันธ์ระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและพรรคคอมมิวนิสต์โซเวียต จึงถือว่าเริ่มต้นตั้งแต่กำเนิดพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม โดยโฮจิมินห์เป็นผู้ก่อตั้ง ผู้นำระดับสูงของเวียดนามในปัจจุบัน ส่วนใหญ่อายุมากและเคยมีบทบาทในพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน ตั้งแต่ ค.ศ. 1930 เคยได้รับการศึกษาอบรมลัทธิคอมมิวนิสต์ ผ่านทางพรรคคอมมิวนิสต์ฝรั่งเศส และขบวนการคอมมิวนิสต์สากลที่ 3 ซึ่งจัดตั้งโดยสหภาพโซเวียต และได้รับแนวความคิด การชั้นนำของพรรคคอมมิวนิสต์โซเวียตมาใช้ในการต่อสู้เพื่อเอกราชของเวียดนาม และอินโดจีน

สำหรับจีนนั้นแม้จะไม่ได้ให้ความช่วยเหลือแก่เวียดนามจำนวนมากและมีความใกล้ชิดสนิทสนมกับเวียดนามมากในระยะสงครามอินโดจีนครั้งแรก และครั้งที่สอง จน

¹ ภูวคณ ทรงประเสริฐ, "การแผ่อำนาจของเวียดนามในภูมิภาค," เอเชียปริทัศน์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (ตุลาคม - ธันวาคม 2522) หน้า 5

กระทั่งปลายทศวรรษที่ 1960 แต่เนื่องจากมีข้อพิพาทในประวัติศาสตร์มานาน ชาวเวียดนามโดยทั่วไปจึงมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อชาวจีน โดยเฉพาะในระบอบทศวรรษที่ 1970 จีนได้ผ่อนคลายความเป็นปรปักษ์กับสหรัฐอเมริกา คบค้ากับตะวันตกสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นมากขึ้น โดยเฉพาะด้านการเศรษฐกิจเพื่อพัฒนาประเทศ และเมื่อสองประเทศนี้ได้เกิดความขัดแย้งจนกลายเป็นศัตรูกันอย่างรวดเร็ว ผลกระทบก็มีไปยังบรรดาผู้นำของเวียดนาม ประกอบกับผู้นำคอมมิวนิสต์เวียดนามยังจำภาพประวัติศาสตร์ที่ตนเองเรียนรู้มาตั้งแต่เยาว์ว่า วีรบุรุษของชาตินั้นเป็นผู้ต่อต้านการรุกรานจากจีน และผู้นำเวียดนามโดยพื้นฐานของจิตใจแล้วอาจกล่าวได้ว่า ชอบพอที่จะผูกพันกับโซเวียตมากกว่าจีน¹

ในการประชุมพรรคครั้งที่ 4 (ปี ค.ศ. 1976) ได้มีการกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดของสมาชิก โดยที่ เลอ คีง โช สมาชิกใน Politburo กล่าวว่า "สมาชิกที่ช่วยโอกาสในการแทรกซึมพรรค เพื่อแสวงหาอำนาจและผลประโยชน์ส่วนตัว... จะต้องกำจัดสมาชิกที่มีแนวความคิดนี้"² การที่ เลอ คีง โช กล่าวเช่นนี้เป็นไปได้หรือไม่ว่า บรรดาผู้นำแสวงหาอำนาจและผลประโยชน์ส่วนตัวนี้ หมายถึงบุคคลที่ไม่มีความคิดในแนวทางสังคมนิยมเลย ซึ่งถ้าพิจารณาถึงการต่อสู้ของเวียดนามแล้ว แนวทางในการแก้ไขปัญหาก็ยืนยันมาตั้งแต่แรกแล้วว่า จะแก้ปัญหาในทางสังคมนิยม ดังนั้นสิ่งที่จะเป็นไปได้มากกว่า คือ เลอ คีง โช พยายามชี้ให้เห็นถึงแนวความคิดที่แตกต่างกันในลัทธิมาร์กซิสม์-เลนินนิสม์ นั่นคือแนวความคิดใดแตกเป็น 2 แนวทางระหว่างแนวทางโซเวียตและแนวทางของจีน ในการประชุมสภาพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม ครั้งที่ 4 สมาชิกคณะกรรมการกลางที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับจีนหลายคนถูกปลด นอกจากนั้นได้มีการปลดสมาชิกในคณะกรรมการ Politburo คือ นาย ฮวง วัน ฮวน³ (Hoang Van Hoan) ซึ่งเคยเป็น

¹ พล.ต.ท. ชนะ สมุทวนิช, "ความเห็นเพิ่มเติมบทความเรื่องความสัมพันธ์ของขบวนการคอมมิวนิสต์และกลุ่มผู้นำอินโดจีน," วารสารสังคมศาสตร์ ปีที่ 15 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม - กันยายน 2521) หน้า 23.

² Far Eastern Economic Review Asia 1979 Yearbook, p. 329.

³ Vietnam's Future Policies and Role in Southeast Asia, Report prepared for the Committee on Foreign Relations, United States Senate by the Foreign Affairs and National Defense Division, Congressional Research Service (U.S. Government Printing Office : Washington, 1982), p. 7.

สมาชิกของพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน เป็นสมาชิกของคณะกรรมการ Politburo จากปี ค.ศ. 1957 - 1976 เป็นเอกอัครราชทูตของเวียดนามประจำที่ปักกิ่งคนแรก การปลด นายฮวง วัน ฮวน ออกจากการเป็นสมาชิกคณะกรรมการการเมือง ในปี ค.ศ. 1976 พร้อม ๆ กับสมาชิกพรรค 4 คน คือนาย Ngo Minh Loan, Ngo Thuyer, Nguyen Tiong Vinh และ Ly Ban ¹ ซึ่งมีความเอนเอียงไปทางจีนพร้อมทั้งแต่งตั้งพรรคพวกของตนเข้ารับตำแหน่งที่ว่างลงโดยเลอ ควน นั้น อาจกล่าวได้ว่า เป็นการกระทำที่จะกำจัดฝ่ายที่คัดค้านนโยบายฝักใฝ่โซเวียตและนโยบายต่อต้านจีน ต่อมา นายฮวง วัน ฮวน ได้หนีไปปักกิ่งและได้แถลงว่าเขามีข้อพิพาทกับ เลอ ควน และกล่าวว่า ฟาม วัน คง ได้นำประเทศไปเป็นบริวารของสหภาพโซเวียต และได้ทำรุนแรงร้ายต่อชาวจีนในประเทศยิ่งกว่าที่อิทเลอร์ปฏิบัติต่อชาวยิว นอกจากนี้เขาได้เรียกร้องให้ประชาชนเวียดนามร่วมกันล้มล้างรัฐบาลปัจจุบัน ² ในการกวาดล้างบุคคลที่มีแนวความคิดที่แตกต่างจากกลุ่ม เลอ ควน นี้ได้มีการจับกุมคนถึงหมื่นกว่าคน ³ ซึ่งเป็นการกวาดล้างที่แสดงให้เห็นถึงความซัดเซงอย่างรุนแรงภายในพรรค

ผู้สังเกตการณ์การเมืองในอินโดจีนได้สันนิษฐานว่า ความซัดเซงระหว่างผู้นำเวียดนามเกี่ยวกับนโยบายต่อจีน อย่างน้อยได้เริ่มขึ้นก่อนการประชุมสมัชชาพรรคครั้งที่ 4 ⁴ และความซัดเซงในระหว่างผู้นำคอมมิวนิสต์นี้ได้ส่งผลกระทบต่อการเมืองภายในเวียดนาม คณะกรรมการเมือง (Politburo) เกรงว่าความซัดเซงจะนำไปสู่ความแตกแยกในพรรค จึงมีมติให้จัดอบรมทางการเมือง เพื่อให้ความรู้และข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับนโยบายของ

¹Carlyle A. Thayer, "Vietnamese Perspectives," Asian Perspectives on International Security (The Macmillan Press Ltd. : London),p. 61.

²John C. Donnell, "Vietnam 1979: Year of Calamity," Asian Survey, January 1980, p. 28-29.

³Far Eastern Economic Review Asia 1978 Yearbook, p. 329-330.

⁴จุลชีพ ชินวรโร, "การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในเวียดนามหลัง ค.ศ. 1975," เอเชียปริทัศน์, ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-กันยายน 2524) หน้า 84.

พรรค และเพื่อขจัด "แนวโน้มนิยมปฏิบัติและลัทธิฉวยโอกาส"

แม้การศึกษาวิจัยทางด้านผู้นำในประเทศคอมมิวนิสต์จะกระทำได้อย่างเนื่อง จากเป็นสังคมที่ปิด อาจไม่มีหลักฐานแน่ชัดที่จะยืนยันหนักแน่นได้ว่ามีความแตกแยกในคณะผู้ นำเวียดนามโดยแบ่งออกเป็นสายโซเวียตกับสายจีนอย่างเด่นชัด และแม้จะมีผู้โต้แย้งว่า ผู้นำในพรรคมิได้แตกแยกเป็นกลุ่มหรือฝ่ายอย่างเด่นชัด อาจมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันใน บางเรื่องเท่านั้น และในที่สุดก็จะตัดสินใจร่วมกันได้โดยอาศัยหลักของความสมานฉันท์ โดยคณะ (Collegial System) แต่จากการเปลี่ยนแปลงใน Politburo โดยการขจัด ฝ่ายที่มีแนวโน้มนิยมจีนพร้อมทั้งแต่งตั้งพรรคพวกของตนเข้ารับตำแหน่งที่ว่างลง โดย เลอ ควน ผู้ซึ่งมีความคิดเอนเอียงไปหาโซเวียตยอมเป็นการสนับสนุน Collegial Outlook ของ Politburo มากยิ่งขึ้น โดยการนำของ เลอ ควน และเมื่อรวมกับ การที่บุคคลสำคัญในพรรคคอมมิวนิสต์ดำรงตำแหน่งระดับสูงในคณะรัฐบาลและสถาบันชั้นสูง ของเวียดนามควบคู่กันไปในัน ย่อมแสดงให้เห็นว่า แนวทางในการกำหนดนโยบายต่างประเทศภายใต เลอ ควน นั้นมีความโน้มเอียงที่จะใกล้ชิดกับสหภาพโซเวียตมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1976 โดยไม่มีกลุ่มคัดค้านที่เข้มแข็งอยู่ในอำนาจเลย

